

KAPITELBERGET SKIEN MANDAG 24.06.2024 FLORAREGISTRERING

Av Per Arvid Åsen

Florabeskrivelsen er delt opp i fire delområder: Først de uklippede kantområdene omkring nordre plen, så arealet nær og omkring selve ruinen, videre de uklippede kantsonene som kranser søndre plen, og siste område som omfatter Kapitelbergets vestre skogsområde nord til Bratsberggata inkludert tett kratt under vestre bergvegg.

Uklippede kantsoner rundt nordre plen

Tett gressvegetasjon med overveiende engsvingel, timotei og hundegress (se plantelisten for vitenskapelig navn), blant annet med urter som hvitkløver, rødkløver, sneglebelg, marikåpe, prestekrage, løvetann, krypsoleie, ryllik, arve, gresstjerneblom, hundekjeks og skvallerkål. Også hestehavre. I nedre del dominans av russekål og mye skvallerkål og brennesle. Stedvis fine bestander av karve. Blåkoll i plenen.

Groblad, tunbalderbrå og tunrapp i tråkk.

Eget, uslått parti i vestre plenkant med stort steinnype-type kratt, oppslag av ask, bringebær, og fargerik vegetasjon av gresstjerneblom, gulmaure, engknoppurt, kratthumleblom, korsknapp, blodstorkenebb, skjermesveve, mørkkongsslys, markjordbær, smørbukk og sølvmore.

Krattet langs stien på vestsiden med oppslag av alm, spisslønn, ask, morell og noe platanlønn, under tilsvarende store trær. Videre bringebærkratt, kanelrosekratt og steinnype-type kratt. Andre urter burot, sølvmore, dunkjempe, tirilitunge, bergmynte, stormaure, blodstorkenebb, brennesle, skogkløver, dagfiol og svaleurt. Liten bestand av dagfiol i krattet. Oppslag av lauvtrær skygger ut urtene.

Fine grupper med gulmaure, dunkjempe, bergmynte, blodstorkenebb, skjermesveve, prikkperikum, lintorskemunn, svaleurt og sølvmore i lysåpne kantsoner nærmere ruinen.

Områdene rundt og nær ruinen

Kant rett vest for ruinen (mot gjerde og bratt fjellvegg) med burot, berberis, svaleurt, storborrer og oppslag av ask og lønn.

Åpen, uslått eng (tørrbakke) like sør for ruinen med dominerende rødkløverbestand og andre urter som ryllik, engknoppurt, dunkjempe, gulmaure, tettstarr, markjordbær, bakkeveronika, strandløk og smørbukk.

Nærområdene - tørrbakkene (platået) som omgir ruinen fremstår som gressdominerte flater med engsvingel, timotei, hundegras, engkvein, noe burot, rødkløver, engsoleie, hvitkløver, storborrer spredt, ryllik, prestekrave, hvitmaure, dunkjempe og gulmaure. På østsiden gressflater, skvallerkål, gjerdevikke vanlig, brennesle, oppslag av lønn, ask, store trær av morell og selje. Videre kratthumbleblom, reinfann, oppslag av hegg, videre lundrapp, kveke, storborrer, russekål, åkertistel hele veien mot steintrappa i nord.

Ved to store furuer og ask gressflate med bestand av hvitmaure. Raigras dominerende i gressbakke ved sørvestre ruinhjørne. Groblad i tråkk.

Steintrappa ned fra platået med korsknapp, dauvnesle, lintorskemunn, burot, mørkkongsløys og skvallerkål.

Vestover fra trappa gressflate med engreverumpe, timotei, hundegress, engkvein, videre skvallerkål, hvitkløver, burot, skogkløver og storborre.

Uklippende kantsoner rundt sørøstre plenområde

Gresskledde kantsoner på sørsiden av plen mot sørøstre ende, med mye engreverumpe, engsvingel, hundegress (mye), videre gresstjerneblom, engsoleie, marikåpe, nærmere trærne bringebærkratt, oppslag av alm, ask, spisslønn, noe hagtorn og morell under store trær av spisslønn og alm (hagtorn). Hassel her. Lundrapp i skogbunnen. Skvallerkål. Stor berberisbusk.

Langs Viggo Ullmannsgate tettstarrbestander, nyopprotet jord langs vei, med mye karve, meldestokk, sneglebelg og tungress. Andre arter i området russekål, engsoleie, gresstjerneblom, stormaure, storborre, prestekrage, burot, hundekjeks etc. Videre kantarealer mot Viggo Ullmannsgate med mye reinfann. Liten gruppe kanadagullris notert.

Kantområdet helt i sørøstlige ende av plenen dominert av skvallerkål, reinfann, skogkløver og engknoppurt i skogbunnen under store trær av spisslønn og ask. Videre i øst mot Fv 31 bestander av åkertistel, haremat og ugressklokke. Skvallerkål. Lind. Fine blåkollsamlinger ute i plenen.

Som ugress i bed langs lekeplassen fantes usedvanlig store karver (1m høy), videre sneglebelg, strandvindel, fuglevikke, burot og firfrøvikke.

Skog og kratt i vestre område (under berget og nordover)

Under fjellskrent i vest tett oppslag av spisslønn, ask (og noe rødhyll), med blant annet skvallerkål, burot, byhøymol, brunrot, svalet, kartthumbleblom, storborre i bunnvegetasjonen hvor det var plass i krattet. Bestand av parkslirekne, bringebærkratt.

Ufremkommelig. Nordover mot “hoppbakken” samme, tette vegetasjon. Oppslag av spisslønn, ask og alm. Mer lysåpent, nær bergveggen større bestand av svaleurt, og noe rødkjeks. Rips i bergveggen. For øvrig tett kratt. Andre arter under bergveggen var stankstorkenebb, hegg, kratthumleblom. Ellers under de store trærne bringebærkratt, oppslag av ask, alm, morell. Hasselrunner. Skvallerkål, kratthumleblom.

Ovarennet i “hoppbakken” lysåpent (kratt på begge sider) med blant annet kveke, hundegress, russekål og skvallerkål.

I unnarennet? Stor bestand av pepperrot, videre bestander av åkertistel, engstorkenebb, reinfann og veivortemelk. Mjødurt og vanlig fredløs i kant og utover i skogen.

Nordover i skogen, på vestsiden av plenen, bringebærkratt, mørkt, lite lys i skogbunnen, men arter som steinnype-type, mer lysåpent urter som skogkløver, blodstorkenebb, med veivortemelk ned mot Læringsverkstedet, her også blodstorkenebb og korsknapp. Mjødurtbestand i krattet.

Samme vegetasjon fortsetter helt nord til Bratsberggata med store løvtrær og tilhørende oppslag av kratt, med for eksempel svaleurt, brennesle, hundegress, brennesle i skogbunnen. Hegg, platanlønn og noe hassel mot nordenden, hvor det også var en bestand med parkslirekne. Tett oppslag av spisslønn, morell og ask. Groblad langs stien. Fagerfredløs og kanadagullris henimot Bratsberggata.

Sammendrag

Kantsonene er dominert av store trær av ask, spisslønn og alm med tilsvarende oppslag av kratt i undervegetasjonen. Hvor det er lysåpent forekommer urterik tørrbakke- og kantvegetasjon. I tillegg kommer områder med overveiende gressvegetasjon. Området er artsrikt, og artslisten fra denne registreringen teller 126 arter. I tillegg kommer funn andre har registrert, til sammen blir det i alt 151 arter på Kapitelberget (Artsdatabanken), et ganske høyt tall. I en tidligere registrering av 170 middelalderlige kirkesteder var 140 arter det meste som ble funnet på et sted (Tingvoll kirke) (Åsen 2023). Fra dette arbeidet har jeg også hentet bruksområder for de enkelte mulige middelalderlige nytteplantene (se Tabell 1 i Åsen 2023). Noen er også omtalt i klosterboka (Åsen 2015). Fremmede arter som parkslirekne, russekål, fagerfredløs og kanadagullris bør fjernes.

Åsen, P.A. 2015. Norske klosterplanter – levende kulturminner fra Middelalderen, Portal forlag 2015.

Åsen, P.A. 2023. Reliktfloraen på våre middelalderlige kirkesteder.
Fortisminneforeningen årbok 2023.